

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

24 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, în următoarea componență:

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Diaconu Iurie

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie

juducând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2022, în cauza penală privind-o pe

Gherman Liubov Xxxxx, născută la xxxxx, originară din Xxxxx, domiciliată mun. Xxxxx str. Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. prima instanță: 30.12.2021-28.04.2022
2. instanța de apel: 26.05.2022-05.10.2022
3. instanța de recurs: 28.11.2022 - 24.01.2023

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 28.04.2022, a fost încetat procesul penal în privința lui Gherman Liubov, învinuită de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.322 alin.(1) Cod penal, în baza actului de amnistie care înlătură răspunderea penală și pedeapsa.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Gherman Liubov, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al faptei sale, acționând în detrimentul normelor imperative stabilite de legislația penală, la 15.11.2021, ora 16:15, având scopul transmiterii ilegale a unor obiecte interzise persoanelor deținute în instituțiile penitenciare, în timp ce se afla în incinta Penitenciarului nr.16-Pruncul, amplasat în mun.Chișinău, str.Pruncul 44, a prezentat un colet cu medicamente și produse alimentare, pentru a fi transmise condamnatului Drosu Ramin. În rezultatul controlului, de către angajații instituției penitenciare, în sacoșa prezentată de către Gherman Liubov, și anume în interiorul unui tub de culoare neagră destinat pentru medicamente, au fost depistate și ridicate o cartelă SIM „Orange” cu nr.xxxxx, o cartelă micro SD-4GB, de culoare neagră, o cartelă de memorie micro SD-512MB, de culoare neagră, un micro SD Adaptor, de culoare negru și 3 zaruri pentru jocuri, două de culoare galbenă și una de culoare verde, care potrivit anexei nr.7 a Hotărârii de Guvern nr. 583 din 26.05.2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, sînt interzise în posesie și folosință în penitenciar.

Astfel, prima instanța a ajuns la concluzia că acțiunile inculpatei Gherman Liubov au fost corect încadrate în prevederile art.322 alin.(1) Cod penal - *transmiterea tănuită de control prin orice mijloace persoanelor deținute în instituțiile penitenciare a obiectelor a căror transmitere ori păstrare este interzisă conform legislației privind executarea hotărârilor cu caracter penal.*

3. Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, procurorul a declarat apel, solicitând admiterea apelului, casarea sentinței atacate, rejudecarea cauzei penale cu adoptarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie recunoscută vinovată Gherman Liubov în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.322 alin.(1) Cod penal, stabilindu-i pedeapsa sub formă de 120 de ore de muncă neremunerată în folosul comunității, cu liberarea acesteia de pedeapsă penală în legătură cu aniversarea a XXX- a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

4. În motivarea apelului s-a invocat că, sentința instanței de fond este neîntemeiată în partea ce ține de soluția dispusă, or, aplicarea actului de amnistie nu constituie temei de reabilitare a persoanei, fapt care prezumă că inculpata Gherman Liubov urma să fie recunoscută vinovată de săvârșirea faptei imputate în ordinea art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală.

5. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2022, a fost respins ca nefondat apelul declarat și menținută sentința.

În motivarea soluției, instanța de apel a reținut că, la pronunțarea sentinței de încetare a procesului în legătură cu aplicarea în privința inculpatului Gherman Liubov a dispozițiilor art. 2 al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, în vigoare din 31.12.2021, instanța de fond corect a reținut ca fiind aplicabile cazului dispozițiile articolelor 275, 332 Cod procedură penală.

Așadar, instanța de judecată poate dispune încetarea procesului din motivul intervenirii amnistiei și această posibilitate nu contravine prezumției vinovăției dacă persoana care a săvârșit o infracțiune a cărei răspundere penală urmează să fie înlăturată renunță la dreptul său de a-i fi dovedită vinovăția.

La caz, inculpatul poate renunța la acest drept prin depunerea cererii de aplicare a amnistiei și, prin depunerea cererii de aplicare a amnistiei, inculpatul consimte aplicarea amnistiei prin încetarea procesului penal pe temei de nereabilitare.

În cazurile în care inculpatul nu manifestă, direct sau indirect, acordul la aplicarea amnistiei, doar atunci instanța de judecată urmează să examineze probele cu emiterea unei sentințe. Această sentință poate fi sentință de achitare, sentință de încetare (pe alt temei decât amnistia) sau sentință de condamnare cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea pedepsei.

Astfel, în contextul celor enunțate, instanța de apel a constatat că la cazul dedus judecății, inculpata Gherman Liubov nu cade sub incidența restricțiilor formulate în art.6 din Legea nr.243 și în privința ultimei pot fi aplicate prevederile actului de clemență.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror, care solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

În motivarea recursului indică:

- instanța de apel verificând cauza sub aspectul întrunirii de către inculpat a exigențelor actului de amnistie urma să aprecieze just, dacă acesta poate fi aplicat ținându-se cont nu numai de sancțiunea normei penale imputate inculpatului, ci și de alte criterii ce țin de practica judiciară în materia aplicării dispozițiilor art. 107 Cod penal, inclusiv și de raționamentele expuse în Legea nr. 243 din 24.12.2021;

- aplicarea amnistiei față de inculpat, nu constituie temei de reabilitare a persoanei, fapt care prezumă că inculpatul urmează a fi recunoscut vinovat de comiterea faptei imputate, sau, în cazul încetării procesului penal, de către instanțele de judecată, în temeiul Legii nr. 243 din 24.12.2021, prevederile "*încetarea procesului penal*" nu sunt aplicabile, deoarece hotărârea, prin care s-a încetat procesul penal, este un act procedural de liberare a persoanei de răspunderea penală. Liberarea de executare a pedepsei are loc în cazul când în privința persoanei a fost adoptată o hotărâre de condamnare;

- consecințele produse de actul de amnistie, conduc la înlăturarea cu liberarea inculpatului de răspundere penală, a executării pedepsei sau după caz alte consecințe ale condamnării, pentru faptele săvârșite anterior apariției actului de clemență;

-ignorând cazurile de adoptare a sentințelor de achitare, emiterea cărora poate avea loc chiar și în cazul solicitării aplicării amnistiei de către inculpat, constată că una din soluțiile, care poate fi adoptată la finalizarea examinării cauzei penale în cazul aplicării prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021, o reprezintă sentința de condamnare, acest fapt fiind expres prevăzut la art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală - cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 din Codul penal;

-cât privește adoptarea unei decizii de încetare a procesului pe motivul intervenirii amnistiei, situație masiv întâlnită datorită practicii judiciare existente la aplicarea legii anterioare cu privire la amnistia, din 29.07.2016, aplicarea amnistiei cu emiterea unei hotărâri de încetare a procesului penal nu se regăsește în conținutul art. 391 Cod de procedură penală;

- soluția de moment adoptată de către colegiul penal, privind încetarea procesului penal în baza actului de amnistie, nu este acceptabilă, or, acest fapt contravine normelor procesuale în vigoare;

-adoptând o soluție de încetare a procesului penal, instanța de judecată nu poate determina și constata din punct de vedere juridic corespunderea exactă între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de către inculpat și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală, fapt ce contravine prevederilor art.107 Cod penal, 285 alin. (2), 275 pct. 4) Cod de procedură penală și Legii nr.243 din 24.12.2021;

- decizia instanței de apel este motivată inadecvat și pasibilă casării, greșit interpretând-se aplicarea actului de amnistie;

- reieșind din textul legii se conchide că, pentru aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate/condamnate, acestea urmează să fie liberate/absolvite de executarea pedepsei, or adoptarea unei soluții de încetare a procesului penal este contrară situației prevăzute la art. 8 al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, care prevede posibilitatea absolvirii inculpatului de la executarea pedepsei principale, însă nu și a pedepsei secundare - dacă sancțiunea normei prevede și pedeapsa complementară care urmează a fi aplicată inculpatului și poate fi făcută doar la emiterea unei sentințe de condamnare.

În drept, recurentul își întemeiază recursul declarat în baza art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să admită recursul, cu casarea hotărârii atacate și să dispună rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată, dacă constată că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de către recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că este pertinent în speța dată temeiul pentru recurs invocat de recurent și prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume, *că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Potrivit art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.

Conform art. 415 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, admite apelul, casând sentința parțial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2), și pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță.

În corespundere cu art. 414 alin. (1), (2), (5) și (6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze

concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Totodată, conform art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) – (8) Cod de procedură penală, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești desfășurată în conformitate cu prevederile prezentului cod, exceptând doar situațiile când prioritate au reglementările internaționale sau când unele prevederi legale sunt declarate neconstituționale. Potrivit art. 2 alin. (4) Cod de procedură penală, normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod.

Astfel, în corespundere cu art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei. Potrivit art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit amnistia. Conform art. 285 alin. (2) și (7) Cod de procedură penală, încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)–9) din prezentul cod.

Încetarea urmăririi penale și liberarea persoanei de răspundere penală nu pot avea loc contrar voinței acesteia. În acest caz, urmărirea penală continuă.

Potrivit art. 350 alin. (1) Cod de procedură penală, dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art. 332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. Conform art. 332 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 285 alin. (2), instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. În cazul prevăzut la art. 275 pct. 4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit.

Potrivit art. 384 alin. (1), (3) și (4) Cod de procedură penală, instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului prin adoptarea sentinței de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal. Sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată.

Conform art. 389 alin. (1) și (4) pct. 2) Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată. Sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal.

Potrivit art. 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), alin. (4) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă: *descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe, încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului.*

Partea descriptivă a sentinței de încetare a procesului penal trebuie să conțină descrierea și motivarea temeiurilor pentru încetarea procesului penal.

Conform art. 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, categoria și mărimea pedepsei aplicate inculpatului. În caz dacă instanța îl găsește pe inculpat vinovat, dar îl liberează de pedeapsă pe baza prevederilor respective ale Codului penal, ea este obligată să menționeze aceasta în dispozitivul sentinței.

Potrivit art. 396 pct. 2) Cod de procedură penală, dispozitivul sentinței de încetare a procesului penal trebuie să cuprindă dispoziția de încetare a procesului penal și motivul pe care se întemeiază încetarea procesului.

În corespundere cu art. 1 alin. (4) din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, aplicarea amnistiei față de persoanele inculcate se decide de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei.

Art. 2 alin. (1) și (4) prescriu că, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

În privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art. 1 și nu cade sub incidența art. 6.

Însă, instanțele de fond, nu au respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, judecând cauza, instanța de apel a menținut sentința, potrivit căreia s-a dispus: *"Se încetează procesul penal în privința lui Gherman Liubov, învinuită de comiterea infracțiunii prevăzute de art.322 alin.(1) Cod penal, în baza actului de amnistie care înlătură răspunderea penală și pedeapsa.",* fără a verifica respectarea procedurii de aplicare a actului de amnistie prevăzută de normele Codului de procedură penală, enunțate supra.

Astfel, consecutivitatea prescripțiilor din art. 1 alin. (1), 7 alin. (1) – (8) , 2 alin. (4), 275 pct. 4), 285 alin. (2) și (7), 350 alin. (1), 332 alin. (1) și (5), 384 alin. (1), (3) și (4), 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, atestă clar și concludent că încetarea procesului penal în cazul amnistiei poate fi dispusă doar de instanța de fond, și doar la faza ședinței preliminare, când inculpatul consimte (art. 350 alin. (1), 332 alin. (1) Cod de procedură penală).

Ulterior însă, dat fiind că procedura continuă în mod obișnuit (art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală), instanțele de fond și de apel (*art. 413 alin. (1), art. 415 alin. (1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală*), hotărăsc asupra învinuirii înaintate inculpatului și aplicarea actului de amnistie doar prin adoptarea sentinței sau deciziei, de condamnare, când vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată, iar în dispozitiv - cu constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei (*art. 384, 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394, 395 Cod de procedură penală*).

În același timp, legiuitorul în prevederile art. 391 Cod de procedură penală (*sentința de încetare a procesului penal*), nu a statuat că, după ce procedura continuă în mod obișnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei, cât, de altfel, și a prescripției.

Or, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art. 391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, după faza ședinței preliminare (*art. 332 alin. (5), 384 Cod de procedură penală*), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau decizii (*instanței de apel*) de condamnare, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art. 389, 394 alin. (1) și (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art. 394 alin. (4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare.

Mai mult, prevederile de drept enunțate nu sunt declarate neconstituționale și nici nu contravin reglementărilor internaționale, pentru a fi exceptate și omise, deci urmează a fi aplicate întocmai (*art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) – (8) Cod de procedură penală*).

Lecturând decizia instanței de apel, Colegiul penal lărgit notează că instanța nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apelul de pe rol.

Astfel, împrejurările enunțate relevă, în mod clar și evident, că instanța de apel nu a judecat apelul în conformitate cu rigorile prevăzute de lege, deoarece a menținut sentința, adoptând o hotărâre ce nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția și nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și

limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și nemijlocit de motivele casării acesteia, să înlătore omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2022, în cauza penală privind-o pe **Gherman Liubov Xxxx**, și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la data de 23 februarie 2023.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecător

Cobzac Elena

Judecător

Diaconu Iurie

Judecător

Țurcan Anatolie

Judecător

Plămădeală Ghenadie